

Skolverket

106 20 Stockholm

Luntnakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per-Gunnar Rosengren
08-563 088 16
per-gunnar.rosengren@hsv.se
YTTRANDE

2008-11-24
Reg.nr 13-5128-08

Yttrande över Skolverkets förslag till kursplan för nationella spetsutbildningar

Högskoleverket har tidigare avstått från att lämna yttrande över Skolverkets föreskrifter om försöksverksamhet för gymnasiala riksrekryterande spetsutbildningar, på grund av tidsbrist. Högskoleverket har nu fått mer tid att lämna synpunkter på den kursplan som Skolverket skickade ut på remiss.

Inledningsvis finns några synpunkter på kursplanen och avslutningsvis finns några reflektioner kring antagningen av eleverna till den del av spetsutbildningen som ingår i den högre utbildningen.

Kursplanen tematisk specialisering

Av förslaget till föreskrifter om ansökan framgår det av punkten 2c) att högskolan ska ställa "handledare och medbedömare till förfogande för elevernas projektarbete". Om det är elevernas avslutande projektarbete som avses, verkar Skolverket förutsätta att samarbetet med högskolan ska gälla projektarbetet, snarare än (eller utöver) samarbete om någon annan del av gymnasieutbildningen. Den delen finns det inte, enligt verkets tolkning, stöd för i regeringens ursprungliga promemoria.

I förslaget till föreskrifter om kursplan och betygskriterier för ämnet tematisk specialisering, bilaga 1, skriver Skolverket att ämnet ska fördjupa ett vetenskapligt förhållningssätt, vilket innebär att "använda olika kvantitativa och kvalitativa metoder...". Meningen bör lyda *eller*, med tanke på att humaniorakurser inte nödvändigtvis innehåller kvantitativa metoder.

I samma bilaga skriver Skolverket därefter att ämnet Tematisk specialisering ska bidra till att "lägga samhällsvetenskapliga och humanistiska perspektiv på lokala och globala förhållanden i samhället" och "stimulera eleven till ett aktivt och reflekterande deltagande i samhällsdebatten". Lite senare skriver man att ämnet ska "integrera kunskaper från olika samhällsvetenskapliga och/eller humanistiska ämnen". Dessa inskränkningar i innehållet i spetsutbildningen saknar stöd i regeringens promemoria. Men det är naturligtvis svårt att göra en ramkursplan av detta slag, och därför bör denna aspekt tas upp i utvärderingen av försöksverksamheten.

Meritpoäng

Skolverket skriver i sin konsekvensbeskrivning av försöksverksamheten att elever som läser spetsutbildning inom humaniora och samhällsvetenskap inte kan få meritpoäng på motsvarande sätt som elever inom naturvetenskap. Eleverna inom naturvetenskap kan läsa breddningskurser som ger meritpoäng. Skolverket vill därför inrätta kursen ”tematisk specialisering”. För att kursen emellertid ska ge meritpoäng krävs att Högskoleverket föreskriver om den. Kursen måste förutom att vara nationell även bli en meritkurs i områdesbehörigheterna.

Emellertid måste man beakta att elever som läser en spetsutbildning inom humaniora och samhällsvetenskap inte är missgynnade av att läsa tematisk specialisering när det gäller meritpoäng eftersom de också har möjlighet att läsa andra kurser som kan ge meritpoäng. Men det blir ändå en märklig signal till eleverna om spetsutbildningen inte skulle ge meritpoäng för dessa områden men för naturvetenskap. Det har inte varit möjligt att hantera denna fråga under den korta tid som stått till buds. Högskoleverket vill därför återkomma om meritpoäng efter att vi gjort en analys och tagit ställning till behovet av en sådan ändring i föreskrifterna.

I sammanhanget bör Skolverket också notera att de meritkurser som Högskoleverket i så fall kan föreskriva om endast kan ge 1 meritpoäng samt att högst två 50 poängskurser får tillgodoräknas för de meritkurser som är kopplade till områdesbehörigheterna.

Antagning

Om högskolorna erbjuder kurser för spetsutbildningen ur det ordinarie kursutbudet finns några omständigheter som bör uppmärksammas. För det första kommer eleverna att sakna grundläggande och eventuellt också särskild behörighet. Däremot skulle de kunna förklaras behöriga enligt 7 kap. 5 § första stycket 5 högskoleförordningen.

För det andra är det Högskoleverkets bedömning att högskoleförordningen inte ger stöd för antagningen av dessa elever om ett urval krävs. Rättssäkerheten för övriga studenter skulle kunna sättas ur spel om elever antas till ordinarie kurser med högt söktryck. Ett lärosäte kan inte heller på förhand reservera platser för eleverna. I regeringens proposition 2004/05:162 finns ett uttalat förbud mot kvotering. Högskoleverket är tveksamt till att undantagsbestämmelsen i 7 kap. 16 § högskoleförordningen skulle kunna tillämpas eftersom det inte är fråga om enstaka fall, utan om en särskild grupp av studenter. Dessutom saknar eleverna meriter för att delta i det ordinarie betygsurvalet eftersom de inte slutfört gymnasieskolan och inte har betyg från ett fullständigt program. Det som återstår att använda ur meritvärderingssynpunkt är i så fall högskoleprov eller andra särskilda prov.

Högskoleverket anser att regeringen bör uppmärksammas på dessa problem och föreskriva om försöksverksamheten för spetsutbildningar också när det gäller den högre utbildningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen för juridiska avdelningen, Eva Westberg efter föredragning av utredaren Per Gunnar Rosengren.

Eva Westberg

Per Gunnar Rosengren